

Fokken op ureum levert geld op

Wim Boschloo: 'Stieren die ureum verlagen, moeten meer waardering krijgen'

Krijgt het fokken op een lager ureumgetal wel genoeg aandacht, zo vragen voerlichters van Agruniek zich af. 'Via voeding is het mogelijk om te sturen naar een ureumgetal tussen 20 en 22. Wie lager wil, moet gebruikmaken van de mogelijkheden van fokkerij.'

Fokken op ureum werkt. Een stier als Grandprix kan in één generatie het ureumgetal met ruim twee punten verlagen. Dat is toch uniek? Met die informatie moet je als veehouder toch wat willen doen? Wim Boschloo, bedrijfsvoorlichter bij voerfirma Agruniek, vindt dat de fokwaarde voor ureum veel meer aandacht verdient dan die nu krijgt. 'Via voeding is het goed mogelijk om het gemiddelde ureumgetal in de tank naar 20, 22 te sturen. Met die cijfers blijven de koeien nog gezond en de melkproductie op peil. Maar de politiek wil aansturen op een landelijk ureumgetal dat lager ligt dan 20. Om dat te bereiken moeten we meer gebruikmaken van de mogelijkheden van fokkerij.' Jan-Willem Lammers, collega van Boschloo, geeft aan dat, met de huidige mest-

afvoerprijzen van 15 euro per kubieke meter, een laag ureumgetal flink geld kan besparen. 'Ureum heeft een duidelijke invloed in het nieuwe mestbeleid. Het telt mee bij het bepalen van de maximale hoeveelheid te mogen produceren mest. Globaal geldt dat voor een bedrijf met honderd koeien ieder punt ureum staat voor de afvoer van 33 kubieke meter mest.'

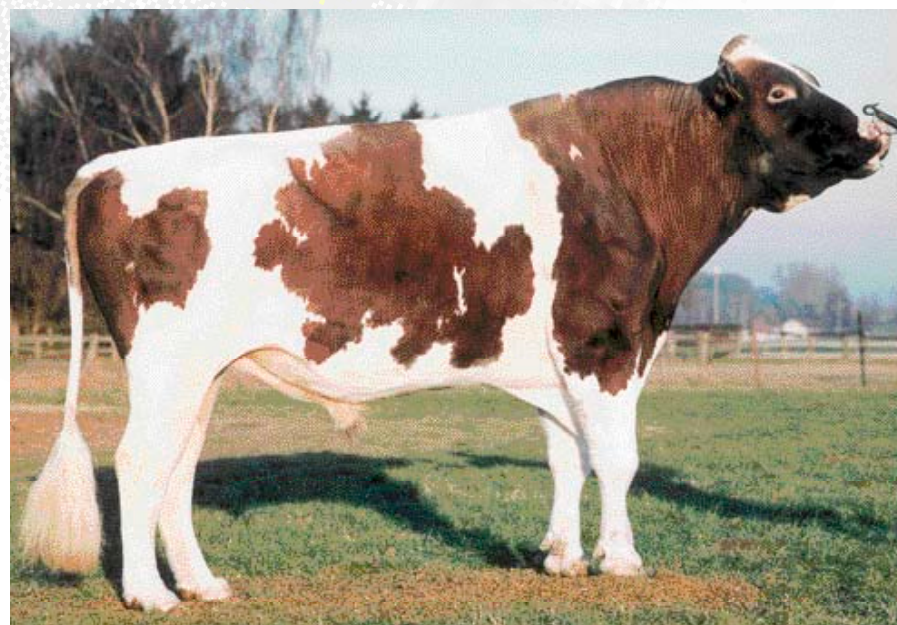
Hoge erfelijkheidsgraad

Verlagen van het ureumgetal lijkt daarmee lonend, maar voedingstechnisch is er wel een grens volgens Raymond Krabbenborg, die ook als bedrijfsvoorlichter is verbonden bij Agruniek. 'Het belangrijkste is om economisch melk te blijven produceren. Een hoog ureum geeft een te hoge verteringsnelheid aan, maar bij een laag ureumgetal zie je dat de productie in eiwit en melk achterblijft.' De voorlichters zien daarom kansen om met fokkerij ureum te verlagen en zijn niet bang dat mogelijke veranderende wetgeving in de toekomst ervoor zorgt dat fokken op ureum weer achterhaald raakt. 'Wie fokt op ureum, hoeft niet in te leveren op andere productie-eigenschappen', zo weet Boschloo.

Tabel 1 – Veelgebruikte stieren die ureum verlagen

naam stier	fokwaarde ureum
Jubel	-9,0
Boss Iron	-5,2
Carousel Sierra	-4,8
Himster Grandprix	-4,7
Tops Monitor Legend	-3,5
Liza's 97 Caveman	-3,3
Willemschoeve Esquiri	-2,9
Delta Paramount	-2,8
Koerier 114	-2,8
Beautiful	-2,4
Noorder Dustin	-2,3
Taco	-2,2
Delta Lava	-2,0
Hidden Future	-2,0

Jubilantzoon Jubel: extreme vererfer van laag ureumgetal

naam stier	fokwaarde ureum
Dino	+7,3
Subliem Tulip	+4,2
Etazon Labelle	+4,1
Lowlands Fabian	+3,5
Delta Largo	+2,8
Olmo Prelude Tugolo	+2,7
Wa-del Convincer	+2,6
Proud	+2,5
Midwolder George	+2,4
Canyon Breeze Allen	+2,3
Holim Rafael	+2,3

Tabel 2 – Veelgebruikte stieren die ureum verhogen

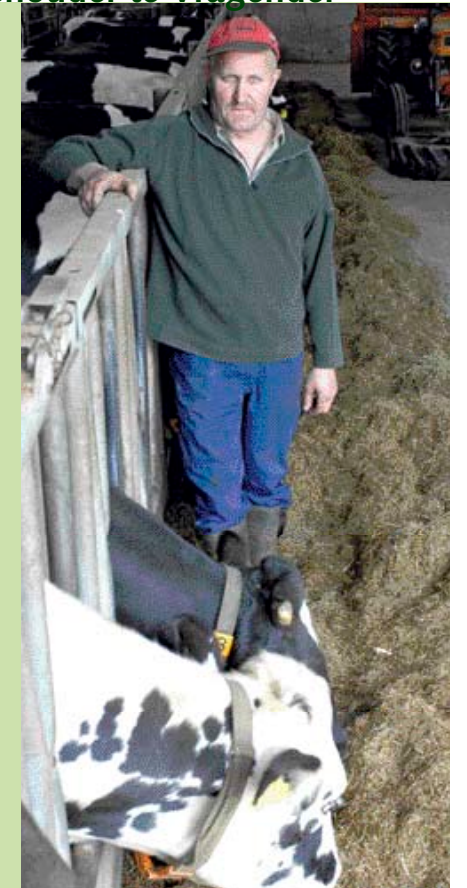
Inderdaad bleek eind 2005 uit onderzoek uit Wageningen al dat het ureumgehalte nauwelijks correlaties heeft met andere melkproductiekenmerken. Het is daardoor mogelijk om op ureum te selecteren zonder dat dit ten koste gaat van de genetische aanleg voor eiwitproductie. Ook de geschatte erfelijkheidsgraad van 0,65 van ureum is hoog (de erfelijkheidsgraad voor melkproductie is 0,58) zodat fokken op ureum snel resultaat biedt.

Ureum op de stierenkaart

NVO publiceerde februari van dit jaar voor het eerst een lijst met fokwaarden voor ureum, waarbij geen onderscheid is gemaakt tussen rassen. De fokwaarden zijn gepresenteerd op basis van een gemiddelde van 0 en worden uitgedrukt in milligrammen per 100 gram melk. Een fokwaarde kleiner dan nul betekent dat de dochters van de stier gemiddeld een lager ureumgehalte in de melk vertonen. De stier geeft de helft van zijn fokwaarde door aan zijn dochters. In het voorbeeld van Himster Grandprix met een ureumfokwaarde van -4,7 betekent het dat zijn dochters gemiddeld 2,35 punten lager ureum in de melk hebben. 'Zet ureum maar op de stierenkaart', vindt Boschloo. 'Beter nog, ik vind eigenlijk dat ureum in de fokwaarde nvi thuis-

Tonnie Lageschaar, melkveehouder te Vragender

'De mestafvoer is op ons bedrijf een flinke kostenpost en dat wordt met de huidige mestprijzen steeds gekker. Op ons bedrijf scheelt een daling van het ureumgetal met drie tot vier punten al snel honderd tot honderdvijftig kuub mestafvoer.' Tonnie Lageschaar houdt in Vragender koeien en vleesvarkens. Vorig jaar moest hij 480 kuub mest laten afvoeren. 'In 2006 was het gemiddelde ureumgetal 24,8. Via voeding proberen we het eiwit dat we aanvoeren zo goed mogelijk in te zetten. Het ureumgetal kan verder nog omlaag door gericht stiergebruik.' Lageschaar gebruikte in het verleden onder meer Tops, Sierra en Dustin, alle verlagers van het ureumgetal. 'Dat is achteraf gezien een gelukkige keus, maar nu de ureumfokwaarden bekend zijn, gebruik ik ze ook bewust bij de stierkeus. Wanneer ik het advies van paringsprogramma SAP krijg om een koe te insemineren met Olympic of Paramount, dan weet ik het nu wel. Ik neem Paramount, hij verlaagt het ureum.' Lageschaar is niet bang dat door een politieke beslissing in de toekomst het fokken op ureum achterhaald blijkt. 'Ik ben nu 47 en ik maak het echt niet meer mee dat mest niet een beperkende factor in de landbouw zal zijn. Het gaat er gewoon om dat je koeien hebt

Tonnie Lageschaar: 'Ik betrek ureum bij de stierkeus'

die voereiwit op een efficiënte manier omzetten in melkeiwit. Fokken op ureum helpt daarbij een handje.'

hoort. Fokken op ureum levert harde euro's, en dat telt.'

In tabel 1 zijn een aantal veelgebruikte stieren opgenomen die extreme waarden hebben voor de fokwaarde voor ureum. Jubilantzoon Jubel blinkt uit met een fokwaarde van -9,0. Zijn tegenhanger is de mrij-stier Dino, maar ook de veelgebruikte Tulip en Labelle zijn stieren die het ureumgetal verhogen. Van een gemiddeld Nederlands ureumgetal van 29,4 in 1999 daalde het ureumgetal naar 24,7 in 2005 volgens het Melkcontrolestation (MCS) in Zutphen. 'Het is

eindelijk gelukt om via voeding in een aantal jaren het ureumgetal een paar punten naar beneden te krijgen, maar als je dat vergelijkt met wat je kan doen met fokkerij is dat eigenlijk pas het begin', vindt Boschloo. 'Stieren moeten meer waardering krijgen voor het feit dat ze het ureum verlagen. De fokwaarde krijgt veel te weinig aandacht, waardoor veehouders niet weten wat de mogelijkheden zijn.'

Jaap van der Knaap